

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VIII. Aliorum argumentorum aduersus eandem nostræ sententiæ partem
oppugnatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

utriuslibet partes subiectiue vera quadam ac reali relatione, ea facta hypothese, debeant conuenire. Hoc autem est contra conceptum eius differentie, quippe quae est ratio differendi simpliciter simplex, non qualiscunque, sed realis relationis pondus & instar habens, adeoque expers quidditatiue omnis rationis in qua plura realiter aut secundum aliorum phrasim ptadicamentaliter conueniant: contrapositio igitur, entis differentiam innominatam non esse rationem differendi simpliciter simplicem, neutiquam conuincit. Ad secundam probationem: quod assumit profusus est falsum, scilicet abstrahi posse rationem communem differentie simpliciter simplicis: contrarium enim, & paulo supra in transcurso probauimus, & vberius in Dialectica demonstratum est libro nono, tractatu 5.

86 Tertium argumentum, & solutionis superioris impugnatio: differentia vltima substantiae, v. g. aut hominis, ea scilicet quae in alterutro latet innominata, nec conceptum communem differentiae nec conceptum entis formaliter cohibet, haud illum, quia est impossibilis, haud hunc quia est non transcendens, profecto nihil, in quo cum vilo alio conueniat, includit: at ens reale in communi aliquid formaliter inuoluit, in quo differat ab alio, videlicet à chimera seu non enterit ergo ea differentia latens maior ratio differendi, quam ens ratio conueniendi, cum illa, vt dictum est, omnem omnino conuenientiam reiiciat, hoc aliquam differentiam admittat. Consequens est absurdum, ergo & istud vnde sequitur, nimirum quod sit aliqua differentia, nec enti, nec vlli predicato transcendentem formaliter obnoxia. Porro autem consequentis absurditas suaderetur: quoniam sicut in substantia ascendendo superius vltimum est ens reale in communi, ita descendendo inferius, eiusque partes resoluendo, praedicta differentia est pariter vltima, quidni ergo hac sit tanta in suo genere, quantum ens in suo: item secundo, conceptus entis iuxta nos est summa ratio conueniendi extensiuè fando: ergo nulla possibilis est maior ratio differendi.

87 Respondeo concessa sequela, & negata consequentis absurditate. Ad primam eius probationem dicendum est, ascendendo superius per omnia praedicata realia cuiusvis compositi metaphysici seu logici, ens reale vltimum esse & quasi arcem tenere; secus vero si assensus fiat per omnia praedicata, qualiacunque sint, & siue realia, siue ad hæc & solius rationis superiora; ita enim altius quiddam est ente reali, vt sic, ratio communis aut entis, aut, si mauis, obiecti seu cognoscibilis, abstracta ab ente reali & ficticio. At vero, absolute & nulla facta exceptione, differentia innominata substantiae vel cuiusvis alterius rei, est in ea quid vltimum seu infimum, ac tale, quo nil sit in toto illo gradu inferius: quid mirum ergo si sit maior in suo genere nimirum differendi, quam ens reale in suo videlicet conueniendi, quandoquidem, vt supponitur ac non iniuria, quo aliquid sursum magis ascendit, eo est maior ratio conueniendi, & quo deorsum magis vergit, eo est maior ratio differendi. Ad secundam probationem dicendum est, ens reale haud esse per nos summam rationem conueniendi, nisi semper subintellecta limitatione relationis realis superius adhibita: quocirca, absolute loquendo, non cum illo, sed cum predicato aliquo supertranscendenti, tam ab eo quam ab ente rationis abstracto, & vtrique communi, debet comparari, & de æqualitate in suo genere certare.

88 Quartum argumentum. Ens, si non transcendit formaliter ac ratione nostra differentias omnes, sed

realiter tantum, sicut animal suas, erit genus non minus quam animal; quidni vero? cum pradicetur de pluribus differentibus specie in quid; consequens autem videretur absurdum, alias substantia, verbi gratia, aut quantitas, non erit supremum genus, contra quam omnes auctores censent, apud quos nihil familiarius, quam decem pradicamenta, decem suprema rerum genera vocari. Sed huic argumento factum est satis in Dialect. lib.8. cum sermo fuit de definitione generis: ampliusque ad illud respondebitur tract. sequenti huius operis, cum agemus de vniocatione entis. Interim breuiter dico, vt ens non sit genus, & eatenus ab animali differat, satis esse quod per omnes rerum species latissime vagatur, easque per veram identitatem realem coercet: omne siquidem genus distinctas species postulat, aliis generibus non communes, vt singula intuenti clarebit: quare cum definitur genus vt hic, quod pradicatur de pluribus differentibus specie in quid, hoc ita intelligendum est, vt non solum eius inferiora debeant inter se differre specie, sed etiam ab inferioribus cuius alteri generi subiectis, aliamque ab eis seriem constituere. Cum ergo ens nullas peculiare species habeat, sed omnes & singulas aliorum quorumvis generum complectatur, quid mirum si ex hoc titulo definat esse genus, et si ne eiusmodi sit, neutiquam oporteat ad eius transcendentiam formalem & quidditatiuam, veluti ad sacram anchoram confugere?

CAPVT VIII.

Aliorum argumentorum aduersus eandem nostra sententia partem oppugnatio.

89 Quintum argumentum ex P. Suarez disput. 2. metaph. sect. 5. num. 11. & P. Hurtado disput. item 2. metaph. sect. 4. num. 36. & aliis. Substantia componitur ex solis substantiis, vt est in veteri paræmia, ab Aristotele 1. physic. cap. 6. & cæteris philosophis recepta: at substantia componitur ex differentia illa innominata quae formaliter & quidditatiue latet in perfectitate, vt est, ea supposita, certo certius: ea igitur debet esse substantia formaliter, atque ens adeo. Respondeo, philosophicum istud axioma, vt verum sit, intelligendum esse in sensu non formali & quidditatiuo, sed reali & identico: proinde satis esse, si differentia illa sit realiter ens, nec opus esse, vt ab eo etiam formaliter, seu ratione transcendatur.

90 At aliqui superius argumentum ita vrgent: substantia nequit realiter componi ex aliquo, quod realiter non sit substantia, aut perfectum ex aliquo, quod realiter non sit perfectio: ergo etiam nequit ens aut perfectum logicè, seu ratione nostra componi ex aliquo; quod logicè ac ratione nostra non sit ens neque perfectio: atqui differentia quidditatiue latens in perfectitate constituit ratione nostra substantiam, atque adeo ens & perfectum quidpiam, vt omnibus est in confesso: ea ergo debet esse quidditatiue ac ratione nostra ens atque perfectio.

91 Respondeo, in compositione etiam physica & reali non semper partem sortiri, physice itidem ac realiter, denominationem totius: ens enim per accidens resultat aliquando ex substantiis non vnitis, quarum tamen nulla est ens per accidens, sed per se potius; & similitudo coalescit physice ex fundamento & termino, quorum tamen neutrum seorsim est similitudo: similiter ergo, in compositione logica, haud semper pars debet sortiri, logicè & ratione nostra,

nostra, denominationem totius, adeoque non est necesse, ut differentia aliqua logicè componens ens & perfectum quiddam, cuiusmodi est substantia, debeat eo ipso esse formaliter ens aut perfectio: aliquando enim tenet, aliquando fallit hæc regula, sicut etiam in physicis vsuvenire diximus. Quod si in istis huc saltem regulæ nunquam subesse falsum; *substantia physicè solum componitur ex partibus, quæ physicè ac realiter sunt substantia*: hæc ergo regula similiter vera semper erit, & nunquam falsa; *substantia logicè componitur solum ex partibus, quæ logicè ac ratione nostra sunt substantia*: ex quo fiet, differentiam in perfectitate latentem ac tacitè clausam esse logicè, & formaliter substantiam, quandoquidem simul cum ente, & perfectitate cui est quidditatiua, & substantiam quodammodo componit: ubi autem sit substantia, ens non esse non posse. Quod si inquam hoc opponas, in promptu est discriminis ratio: namque inter substantiam & accidens non est inuenire medium realiter, nec aliquid assignare, quod realiter non sit substantia vel accidens: quare si pars aliqua physica substantiæ non esset physicè & realiter substantia, esset hoc ipso physicè & realiter accidens, adeoque non posset constituere ens substantiale & per se, quod nimirum resultare nequit ex accidenti, alias non foret ens substantiale & per se, sed potius per accidens, debilioremque partem proculdubio sequeretur. Cæterum inter substantiam & accidens est reperire medium logicè ac ratione nostra, quod videlicet neutrum eorum sit, ut vel in ente in communi visitur, quod etiam iuxta arguentes logicè ac formaliter nec est substantia nec accidens, sed potius ab utroque abstrahitur: proinde, quamvis ultimus & innominatus conceptus perfectitatis non sit formaliter substantia, poterit tamen eam constituere: haud enim propterea metus est, ut sit accidens, aut compositum ipsum consequenter ens per accidens euadat, sicut si aliquid non physicè substantia, physicè tamen substantiam constitueret. Quid? quod argumentum eiusque replica in ente, quæ est eius differentia latentis altera compars, manifestè instantur, ut expendenti liquebit. Quid etiam? quod differentia constituens substantiam, eo ipso non tam debet esse formaliter substantia, uti arguitur, quam ab ea formaliter distincta, aliàs inter constitutum & id quod constituit, nulla prorsus erit distinctio, quo nihil dici potest ineptius.

92 Sextum argumentum aliquorum ex doctrina Patris Suarez ubi supra. Perseitas est perfectior quam differentia accidentis, videlicet inhærentia, ut sponte sua claret: at non est ea perfectior quoad gradum entis, quem iuxta nos includit, utpote ab inhærentia non minus quidditatiuè inclusum: tantum ergo est illa perfectior quoad differentiam innominatam in se latentem: ita, quia homo non est perfectior equo penes materiam, reliquum ac necessarium est, ut cum superet perfectione penes animam rationalem, solis enim his duabus partibus constituitur: cum ergo perseitas nihil aliud essentialiter cohibeat, nisi ens & occultam illam differentiam, inæqualitas perfectionis, quæ in illud refundi nequit, huic necessaria ratione debet attribui: fieri autem non potest, ut ea differentia sit perfectior vlla alia, quin sit quidditatiuè perfectio & entitas. Quo argumento nos etiam vsi sumus supra cap. 3. non multum ab initio: ibi namque differentias nominatas, propterea quod una sit perfectior alia, quidditatiuè transcendendi ab ente probauimus.

93 Verum in primis argumentum in isto: quoniam seruus constituit alium hominem Dominum sui,

eique hanc relationem impertit, quin ipse sit Dominus sui: nigrum constituit album dissimile sibi, & tamen ipsum sibi non est dissimile: filius constituit Patrem sui, & nihilominus ipse sui Pater neutriquam est aut potest: minus constituit maius, & maius minus, & nec maius ob id est minus, nec minus maius: atque vniuersum omnis terminus relationis prædicamentalis mutuat hanc ad se saltem realiter constituit, quin sit sui ad se relatio: pari ergo modo differentia occulta perfectitatis, aut substantiæ, potest alterutram facere perfectiorem accidenti, siue quod perinde est, maiorem aliquam cum ente perfectionem constituere, quin ipsa sit maior perfectio: ex eo ergo quod sit secundum se perfectior inhærentia accidentis, nullo iure colligitur, quod sit quidditatiuè perfectio & entitas, non quod illatio nõ sit legitima, sed quod eius antecedens prorsus falsum. Quocirca, quod homo non sit perfectior equo munere animæ rationalis, quin hæc sit perfectior anima equina, ac toto etiam equo, per accidens est non per se, quandoquidem alibi inuenire est, quod facit vnum alio esse perfectius aut maius, ipsum secundum se hanc relationem minimè subire.

Rursus secundo, quidquid sit de illa sententia 94 constituente relationem prædicamentalem ex fundamento & termino, quæ multis aduersariorum haud dubiè non est placitura, independenter ab ea sic argumentum in isto. Palmus additus quantitati bipalmari, facit eam maiorem alia itidem bipalmari, idque non ex parte termini, sed ex parte fundamenti, quod nimirum ex eo & partibus præuiis resultat; & tamen ipse non est bipalmaris: quanquam ergo differentia, qua de agimus, faciat perfectitatem aut substantiam perfectiorem accidentis inhærentia, eaque simul cum ente, non vero ens sine illa, sit fundamentum proximum eius excessus, nihilominus ea secundum se non debet esse perfectior accidenti, aut illud excedere. Præterea tertio argumentum in isto: multæ denominationes toti conveniunt, quæ in singulis partibus non sunt exigendæ, ut etiam paulò supra dictum: an enim corpus secundum se est homo? an anima sola? propterea quod compositum ex utroque sit homo: an similiter hircus est chimæra: an ceruus? propter id quod hircoceruus sit chimæra. Denique quarto absolute respondeo, perfectitatem esse perfectiorem inhærentia, & substantiam accidenti, non ratione solius entis, nec ratione solius differentie innominatæ, sed beneficio vtriusque simul sumptæ, quod optimè fieri posse, exemplis nuper adductis liquescit.

95 Septimum argumentum etiam ex doctrina Patris Suarez citata illa sect. 5. num. 11. Quidquid sit an differentia innominata entis aut perfectionis in communi, simul cum ea perfectitatem aut substantiam constituens, eamque faciens perfectiorem inhærentia accidentis, debeat esse secundum se maior perfectio, at absolute perfectio nequit non esse: qui enim fieri potest, ut perfectio siue entitas in perfectitate inclusa, absque additione perfectionis, euadat perfectior ea entitate & perfectione communi sibi quæ simili, quæ gaudet accidentis inhærentia: aut euadat ea perfectior additione solius differentie innominatæ, cum hæc sola superueniat enti, ab eoque prorsus sit distincta: huiusmodi ergo differentia non potest non esse absolute perfectio. Confirmatur & declaratur: nequit una quantitas molis, siue tumoris fieri maior alia, cui erat ante æqualis, nisi adiectione nouæ molis: finge enim palmo addi punctum; sanè huius munere neutriquam erit alio maior palmo: addatur tamen eiusmodi palmo noua moles, siue extensio, quantulacumque

que sit: eius metito citra dubium crescit, & alium superabit: similiter ergo quantitas perfectionis, non nisi additione nouæ perfectionis, maior alia euadet, aut poterit: perfectio autem & entitas in communi, qua æqualis est substantia accidenti, perfectas inheret, crescit ac maior euadit accessione solius differentie latentis: hæc ergo aut est perfectio, aut nulla perfectione denuo addita, vnum alio incipiet esse perfectius.

96 Enimvero quantum mea opinio est satis inconsequenter se gerunt, qui sic arguunt, & augmentum perfectionis contendunt, non posse proficisci à differentia, quæ non sit formaliter perfectio aut entitas: nam si, vt aliqua differentia perfectionem augeat, debet eo ipso esse perfectio, non qualemcumque sanè oportet eam esse, sed nouam ac distinctam à perfectione in communi, quam crescere facit, & in perfectitate, verbi gratia, quam inheretia accidentis maiorem esse: quod & sponte sua patet, & multo maxime exemplo quantitatis corporeæ contra nos adducto, quippe quæ vt nouum faciat excessum, non qualemcumque quantitatem, sed nouam & à pristina distinctam, ac neutiquam in ea inclusam debet importare: atqui iuxta aduersarios differentia perfectitatis faciens gradum entis, cui adiicitur, perfectiorem eæ, quo gaudet accedens, etiam si hoc ipso debeat esse formaliter perfectio, non tamen distincta à perfectione & entitate vt sic, imo eam intimè & quidditatiuè includens: ipsi ergo suo premuntur argumento, nec satis sibi constant, quando augmentum perfectionis nobis obiciunt.

97 Absolutè respondeo, vt aliquid sit perfectius alio, non est opus, vt habeat plures perfectiones, quam alia, inter se ratione distinctas, & quantum vna sit perfectio seorsim ab alia, & è conuerso: sed satis interdum est, vt perfectio vnus, licet prout talis simplex & indiuisibilis, tamen sit essentialiter diuersa à perfectione alterius, eaque eminentior: hoc pacto quamvis vnus homo sit sanctior alio per plures gradus sanctitatis & gratiæ inuicem distinctos, & eos in quorum singulis essentia gratiæ & sanctitatis salua manet: ceterum Christus est sanctior quauis pura creatura, per Sanctitatem Verbi, indiuisibilem vtrique, & ab omni graduum compositione immunem; idemque visitur in excessu sanctitatis, quo Deus secundum se sumptus creaturas omnes exuperat. Cur igitur perfectio seu entitas in communi, prout contracta per differentiam innominatam, eiusque munere perfectas ac substantiam constituta, non sit essentialiter diuersa, & consequenter maior & eminentior perfectione accidentis propria, quantumlibet talis differentia non sit formaliter perfectio, nullamque perfectionem nouam superaddat, siue, quod iuxta est licet ea & perfectio in communi quam contrahit, non sint duæ perfectiones, duove perfectionis gradus: vt enim, & probatum est, & aduersariis ipsis debet esse in confesso, seorsim ab his excessus perfectionis datur intelligi. Ratio à priori huius doctrinæ est: quoniam maior perfectior duo includit, nempe perfectionem, & eius maiorem, vt sic dicam: vt ergo differentia entis aut perfectionis maiorem perfectionem importet, eam scilicet, quæ exprimitur hac voce, *perfectas*, aut hac, *substantia*, neutiquam opus est, vt sic intimè & quidditatiuè noua perfectio, eamve addat, sed vt solam maiorem, vt sic loquar, adiiciat, adeoque non oportet, vt sit perfectio absolutè, sed tantum vt perfectionis differentia.

98 Porro quod attinet ad exemplum, quo se ruentur aduersarij, quis non videat longe diuersam esse rationem vtriusque quantitatis, eius nimirum quæ

molis seu tumoris est, & eius quæ perfectionis? nam, vt cum Aristotele omnes Peripatetici docent, indiuisibile additum quantitati, eam adæquatè & secundum se totum tangit, ac proinde cum ea penetratur, nullamque facit extensionem, illamve, quod iuxta est, maiorem haud efficit: ad hoc ergo opus est additione, non indiuisibilis alicuius, sed potius diuisibilis partis, ac nouæ molis & quantitatis. Huiusmodi autem ratio, ad præsentem applicata materiam, nullatenus probat differentiam innominatam perfectionis vt sic esse formaliter perfectionem, sed potius contrarium, eam videlicet à perfectione distinguere: etenim, si in compositione physica & continua, impenetrabilitas vnus partis cum alia cui additur, ad eam maiorem efficiendam, conducit & est necessaria, similiter etiam non penetrari differentiam perfectionis cum ea, ab eave non transcendendi, multo magis conferet ad illam maiorem efficiendam, quam si sit formaliter perfectio, & ab eo penetratur. Quod si opinio Zenonis de compositione continui magis ardeat aduersariis, adhuc facilius in eos retorqueri potest exemplum illud, quo solent vt: siquidem iuxta Zenonem palmus, verbi gratia, sit maior accessione vnus puncti, & quin hoc sit moles aut quantitas, molem tamen & quantitatem maiorem efficit: quam ergo differentia aliqua non sit formaliter perfectio, & huius nulla quantitas ei inexistat, aut sit quidditatiua, nihilominus poterit addita enti maiorem cum eo quantitatem perfectionis efficere, seu quod instaret, perfectitatem aut substantiam perfectionem accidenti reddere.

99 Octauum argumentum: creatura suapte natura petit imò nequit non esse realiter producta, & ab aliqua causa superiori pendula: at non prout ens, alias Deus etiam simili dependentiæ esset obnoxius, cum sit ens: ergo penes solam differentiam creaturæ: rursus hæc differentia nominata & expressa creaturæ, aut non includit formaliter ens, & ita à fortiori, si qua datur eius vltima & innominata differentia, illud excludit: aut potius includit ens eiusmodi differentia, quæ exprimitur in ratione creaturæ, & sic erit realiter ab alio producta; cum enim ens, & non realiter improductum; relinquitur vt sit productioni ac dependentiæ subiecta: at non quatenus est ens præcisè: ergo penes differentiam innominatam in se latentem: hæc ergo formaliter & quidditatiuè sumpta nequit non esse producta, & consequenter ens: etenim vt superius cap. 3. parum ab initio argumentabar, quidquid producit ad esse, vi alicuius causæ, eo ipso rationem entis obtinet. Respondeo, creaturam eiusque expressam differentiam, quatenus tales, produci realiter & aliunde pendere, non tamen præcisè quoad gradum communem entis, quem includunt, nec etiam præcisè quoad differentiam innominatam & latentem, quam ei superaddunt; hæc enim suapte natura abstrahit ab esse, ac proinde ab eo quod sit producta vel improducta; illud vero etiam si sit formaliter ipsum esse, non tamen nisi commune & abstractum ab omni dependentiæ & independentiæ. Quocirca tantum penes complexionem entis & differentiam latentis ei superaddita, creatura eiusque expressa differentia dici possunt realiter producta, & tales quæ à superiori causa dependant. Huc faciunt, ea quibus nuper ostendimus, substantiam seu perfectitatem esse perfectiorem accidenti non ratione solius entis, nec etiam solius differentie ab ente omnino distinctæ, sed ratione vtriusque.

Nonum argumentum: rationalitas, verbi gratia, est vis productiua discursuum: sed non prout ens aut animal, si hæc formaliter includit, aliqui discurrere

currere etiam possent ac ratiocinari belluæ rationis expertes; quævis enim earum est ens & animal; rationalitas ergo est productiua discursuum, penes solum illud occultum additamentum, quod in ea à nobis adstruitur: hoc ergo est actiuum alicuius atque ens aded: siquidem uti supra cap. 3. visum, quidquid est productiuum alterius, eique potest esse conferre, hoc ipso habet esse in se, & est formaliter ens, cum nemo dare possit quod non habet, ut est in proverbio. Occurrendum huic argumento, sicut superiori, rationalitatem esse discursiuam & intellectuum productiuam, non quatenus præcisè est ens aut animal, nec etiam quatenus præcisè eis aliquid superaddit, sed quoad utrumque: pollet enim ea vi, prout est rationalitas, ita verò utrumque coerct.

101 Decimum argumentum: differentia chimæ: aut negationis, qualis eacunque sit, & siue nominata siue nominis expertes, est formaliter chimæ & negatio: quid enim in chimæ aut negatione esse potest, non formaliter chimæ & negatiuum: similiter ergo quævis differentia entis, nulla prorsus exempta, erit quidditatiue & formaliter ens: namque utrinque disparitas: Aliqui plus æquo fidunt huic argumento, eiusque antecedens putant esse certum atque exploratum, cum tantum me iudice sit manifeste falsum: etenim primò, vel iuxta ipsos aduersarios, abstrahi potest vniuersa & essentialis ratio obiecti siue cognoscibilis ab ente reali & chimæ ac negatione, quia nimirum quævis harum non minus quam illud propriè obijci potest, & solet nostro intellectui: quin etiam verius est, abstrahi rationem quandam communem entis, analogam illam quidem, ab utroque: at alterutra harum rationum identificatur realiter cum chimæ & negatione, & de eis est verè prædicabilis, quin tamen sit formaliter chimæ aut negatio, sed potius ab utraque, sicut etiam ab ente reali, abstracta: aliquid ergo utrique inest non formaliter chimæ, aut negatiuum.

102 Secundo; & recidit in idem: chimæ & negatio sunt intrinsecè & essentialiter amabiles, cognoscibiles, singulatim sumptæ indiuisibiles, ut supra lib. 4. huius operis ostensum manet: at amabilitas, cognoscibilitas, & indiuisibilitas intrinseca & essentialis, haud est formaliter chimæ & negatiua, quandoquidem in ea connenit chimæ & negatio, cum ente reali & positiuo. Tercio non est maior, imò minor, imperfectio chimæ & negationis, quam perfectio Dei, omni scilicet ex parte circumscripta & illimitata: at in Deo est aliquid, quod formaliter non sit perfectio, sed ab ea sit præcisè, ut eam realiter inuoluat, non solum iuxta eos, qui relationes diuinæ naturæ sibi communi nihil putant entitatis aut perfectionis superaddere, sed etiam iuxta auctores huius argumenti, qui terminationem liberam diuinæ voluntatis omni formaliter perfectione vacuam existimant: ergo etiam in chimæ & negatione aliquid erit, quod tamen realiter seu identice sit chimæ & negatiuum, hanc tamen imperfectionem formaliter non includat, sed ab ea potius abstrahatur. Quartò cum dubitamus, an aliquid sit possibile, vel impossibile, ens reale seu solius rationis aut chimæ vel negatiuum, concipimus profecto aliquam eius formalitatem, eamque cognoscimus & ipsam esse ipsam citra dubium affirmamus: at esse chimæ & negatiuum tunc nobis certo non constat: quamvis ergo reipsa sit chimæ & negatiua, talis tamen formaliter ac ratione nostra haud erit, sed potius ab ea imperfectione distinguetur.

103 Vndecimum argumentum. Differentia illa innominata substantiæ, verbi gratia, eique essentialis,

vel est quidditatiue ac formaliter ens reale, vel rationis, vel carentia, cum hæc immediatè videantur opponi: non ens rationis, aut carentia: ergo ens reale. Respondeo: ens reale, rationis, & carentia opponuntur immediatè, immedatione reali: quare nullus erit conceptus, qui realiter non sit ens reale rationis aut carentia; secus vero in mediatione virtuali, seu rationis ratiocinatæ, seu formali aut quidditatiua: (his enim terminis perinde vimur, & idem significamus) vnde reperiri poterit conceptus aliquis, qui formaliter & quidditatiue non sit ens reale, rationis, aut carentia, sed inter hæc mediis, qualem profecto differentiam entis esse censemus.

104 Duodecimum argumentum simile præcedenti. Differentia substantiæ, verbi gratia, quamvis innominata, ei tamen essentialis, illa inquam quatenus talis, distinguitur à chimæ & carentia, eisque opponitur: ergo, quatenus talis, est ens. Respondeo; quod opponitur chimæ & carentiæ, non debet eo ipso esse formaliter & quidditatiue ens, sed satis est ut differentia vel passio entis sit: cum enim oppositum nequeat esse passio aut differentia oppositi, iuxta communem paraxiam; & chimæ atque carentia enti opponantur; per hoc præcisè quod aliquis conceptus passio sit aut differentia entis, per hoc inquam, circumscripto quouis alio, intelligitur non esse chimæ aut carentia, seu, quod iuxta est, alterutri opponi.

105 Aliter etiam responderi potest, differentias scilicet innominatas entis, per seipsas formaliter, seu quatenus tales, non distingui à chimæ & carentia, eise non opponi, sed per aliquid aliud à se ratione distinctum. Primò, quoniam per aliud substantia distinguitur ab accidenti, & à chimæ atque carentia, sicut per aliud distinguitur homo à bellua & ab Angelo, ab hoc scilicet, quatenus est animal, seu penes vltimum & innominatum animalis conceptum, ab illa vero quatenus est rationalis: at substantia distinguitur ab accidenti per differentiam innominatam in perfectitate latentem: ergo per eam à chimæ & carentia non distinguitur, nec utrius formaliter opponitur. Secundo, quoniam sicut differentia occulta substantiæ, in perfectitate latens, distinguitur realiter à chimæ & carentia, ita humanitas Petri, verbi gratia, ab humanitate Pauli realiter distinguitur; ac humanitas Petri non distinguitur realiter per seipsam ab humanitate Pauli, sed per singularitatem aut hæceitatem à se virtualiter ac ratione distinctam, ut supra lib. 2. probatum est: ergo similiter, &c.

106 Decimum tertium argumentum, prioribus non absimile: omnis differentia substantiæ, verbi gratia, quantumvis innominata, est realis ac positiua differentia, aliàs non substantiam constitutura; ergo est quidditatiue ac propriè ens, quandoquidem huius simpliciter sumpti essentia etiam logica est realitas, ac positiua. Respondeo, differentiam illam formaliter & quidditatiue sumptam dici realem ac positiuam, quia realitatem ac positionem entis, cuius est contractiua, connotat, haud aliter ac res dici solet realiter ac positiue destructa, eiusque destructio realis ac positiua, non quia realitatem aut positionem habeat, sibi intrinsecam & essentialem, sed quia eam destruendo connotat. Quod si differentia illa entis non sumatur quidditatiue, sed materialiter & identice, hoc quidem sensu est realis ac positiua, per veram utique identitatem realem compositione ac realitate entis, easque ita non tam connotat quam includit.

107 Decimum quartum argumentum. Ea differentia innominata est quidditatiue, & formaliter differentia

tia: quid hoc manifestius, aut inter omnes exploratius? sed differentia ut sic, quatenus talis, est ens reale, rationis, aut carentia: ergo differentia illa innominata formaliter & quidditatiue est ens reale, rationis, vel carentia, saltem indeterminatè: cum ergo hæc indeterminatio tolli possit, & differentia illa formaliter chimæra, aut carentia non sit, formaliter ens reale erit: quemadmodum si homo sit formaliter animal vel inanimis indeterminatè, ubi inanimis formaliter non sit, reliquum ac necessarium est, ut censi debeat formaliter animal. Minor probatur: quia differentia ut sic definitur, quod predicatur de pluribus in quale quid: at per particulam, *quid*, non subintelligitur solum ens reale, aliàs definitio differentie chimæricæ & solius rationis nequiquam conueniret: nec ibi subauditur solum ens rationis, aut carentia, aliàs definitio differentie ut sic differentie realibus haudquaquam conueniret: nec etiam aliqua ratio abstracta ab ente reali, & rationis, & carentia, siue ab ente & non ente, potest ibi tacite subaudiri, cum ea ratio impossibilis sit: igitur per voculam, *quid*, in ea definitione subintelligi debet ens reale, vel rationis, aut carentia: atque adeo differentia ut sic est formaliter & quidditatiue ens reale, vel rationis, aut carentia, nisi quis definitionem definitio formalem & quidditatuam ausit inficiari.

108 Respondeo in primis, hoc falso supponi, differentiam aliquam, ut sic & in communi, ab omni & singula differentia etiam simpliciter simplici abstractam reperi, eamque prout talem alicui definitioni esse subiectam: ut enim sapientius dictum est, à differentia simpliciter simplici nihil abstrahi potest, in quo cū aliis formaliter cōueniat, quandoquidē omnis cōueniētia cum summa ac simplicissima eius diuersitate repugnat: quocirca definitio illa vulgaris, *quod nimirum predicatur de pluribus in quale quid*, soli differentie nominatæ ac mixtæ in cōmuni cōperit, non vero differentie simpliciter simplici ac nominis inopi: proinde indeterminatio adducta de huius conceptu quidditatiuo nec potest nec debet esse, ut ut eā præfata definitio inuoluatur. Rursus secundo: quāuis demus differentiam ut sic etiam abstractam ab innominatis & simpliciter simplicibus, eisque non minus quidditatiuā & essentialē, quam est animal, v.g. respectu hominis; itē rationē, quæ ita abstrahitur & abstracta definitur, indeterminatōnem in argumento obiectā recto tenus exprimere; at cur eiusmodi indeterminatio criminēbris esse debet? cur solum ens reale, rationis, & carentia cōplecti? cur nō insuper aliquē cōceptū ab eis virtualiter seu ratione distinctū, hoc modo, *differentia est ens reale, vel rationis, vel carentia, vel aliquid ab eis virtualiter distinctum, quod predicatur de pluribus in quale quid*: quare cū vltima & innominata ratio perfectatis, v.g. sublata ea indeterminatōne differentia esse dicitur, conceptus aliquis ab ente virtualiter distinctus remanere poterit, & nō necessārio ens, ut argumentū colligit. Demū, sicut, iuxta auctores huius argumētū, hæc numero perfectio libera Dei est indeterminatè hæc aut illa volitio opposita, creandi, v.g. vel non creandi mundū, est inquā formaliter & quidditatiue loquēdo, quin sublata indeterminatōne destinatè hæc volitio præ alia remanere debeat, in hunc modū: perfectio libera Dei non est determinatè hæc volitio: ergo est determinatè volitio opposita siue obiecti oppositi, alias iuxta ipsos deficienter alterutra earū volitionū, aut terminationū Deo deficeret aliqua perfectio libera: proinde hæc, inquiunt, sita formaliter esse debet, in vtriusque volitionis indeterminatōne seu disunctione, qua nequit Deus carere: sicut inquā ista in eorū principiis ita se habet, sic similiter differentia vltima, quæ latet in perfectate

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

poterit esse indeterminatè ens reale, rationis, aut carentia, quin sublata hac indeterminatōne, eo ipso debeat ens reale formaliter remanere.

Decimum quintum argumentum. Differentia illa vltima, & innominata entis, cum eo constituens substantiam, v.g. aut perfectatam, hoc ipso complet & integrat, pro posteriori quodam signo, rationem communem entis, ut hæc sine ea esset incompleta: igitur est complementum & integritas entis formaliter & quidditatiue: igitur eius est perfectio: demum igitur est entitas, hæc enim cum perfectione recurrit, & eius est synonyma. Respondeo, perfectionem primò sumi posse, quatenus cum ente aut entitate est omnino eadem: ita eam accipit Aug. lib. 8.3. quæstionum, q. 24. Omne inquit, *quod est, in quantum est, bonum est*, & lib. 6.3. de libero arbit. c. 15. *Quidquid est sicuti esse debet bonum est*, & lib. 1. de doct. Christiana c. 32. *Ac cetera quæ sunt, nisi ab illo, puta à Deo, esse non possunt, & in tantum bona sunt, in quantum acceperunt ut sint*. Quibus verbis, perfectionem seu bonitatem cum entitate formaliter eandem esse luculentissimè adasserit: eum autem sequuntur, tum P. Suarez in metaphysica, tum alij passim scholastici. Secundo perfectionē dico sumi quidē ita posse & solere, ut nihil aliud formaliter sit, quam quævis differentia vltima, ens pro posteriori quodā signo intrinsecè efficiens, & hoc præstans, ut à quocunque alio ente differat, eoque sit maius aut eminentius, minusve aut ignobilius: quod equidem præstare potest, quin sit formaliter entitas aut perfectio illa positua, quæ cum entitate recurrit, eademque prioris est, uti superius à nobis probatū manet: quocirca perfectio hoc secundo modo sumpta, etiam si latissimè pateat ac fusa sit, nequiquam tamen est ratio aliqua communis & abstracta, sed conceptus quidam vagus & æquiuocus, & modò supponens pro hac differentia, modò pro alia, ubi etiam supra edocimus. Quibus præmissis: differentia vltima & innominata, qua de agimus, complet & integrat ens, in secundo sensu nuper explicato: hinc tamē minimè fit, eam esse perfectionem, prout perfectio cum ente aliave ratione cōmuni abstractaque recurrit & eadem est, sed duntaxat quod sit perfectionis hoc modo sumpta, siue entis differentia, nec nisi perfectio æquiuocæ & perfectiori ratione sumpta: quod nobis non obstat, & aliud nō est quam eiusmodi differentiam formaliter & quidditatiue differentia esse. Ceterum ea non complet nec integrat ens in priori sensu, haud ita supra exposito: hoc enim esset enti attribuere rationem entis, quam tamen quia per se habet, aliunde nec potest nec debet emendicare: cum ergo integritas, & complementum, ac perfectio in solo illo sensu prius tradito, enti æquipolleat, non est profecto, cur differentia simpliciter simplex & vltima, huiusmodi perfectionis exers, ens formaliter esse possit, aut postulet.

Decimum sextum argumentum: nequit à nobis concipi differentia illa, quæ latet in perfectate, v.g. aut inhærentia, non concepto ente: ut enim præter alios multos disputat Sotus in antepredicam. c. 4. q. 1. art. 2. *primum quod de quacunque re intellectus concipit, est esse ens*: signum igitur est, quidquid est in qualibet re etiam innominatum ac latens, esse quidditatiue ac ratione nostra ens: alioqui cur sine eo concipi nō posset? quo pacto rationalitas, quia nō est quidditatiue risibilitas, v.g. sine illa apprimè cognoscitur. Respondeo, multa à nobis ente incognito ac nequiquam expresso cognosci: vel ipsa experientia cōstat luculenter multoties enim animal, v.g. aut rationale aliudve quidpiā simile cogitamus entis omnino securi, ac de illo interrogati, eius nobis in mētē venisse negamus: quāuis autē nulla experientia constare possit, quoties rationale, v.g. aut animal

Z

animal aliudve quoad primum & quidditativum eorum conceptum animo agimus, ne tum quidem ens nobis obversari, sicut hominem sine animali rationali cognoscimus, quoad eius secundarium conceptum, non vero quoad primum & essentialem; ceterum contrarium etiam nullo experimento aut argumento compertum est de ente, comparatione animalis aut rationalis aliarumque rerum penes ultimas & innominatas earum differentias: quid enim cogit, has nunquam quidditatiue ac primario sumptas cognosci posse aut solere, nisi cognito ente? quapropter negandum hoc est, vel ob id solum, quod eius connexionis in cognoscendo inter conceptus quidditatiue ac formaliter diversos nulla sit necessitas. Rursus secundo respondeo, & ultro permitto, nihil positivum ac reale etiam innominatum ultimumque cognosci posse ignorato ente: quid inde? creatura nequit esse sine Deo, hic tamen non est de illius essentia reali: quamvis ergo non possit concipi differentia simpliciter simplex ac nominis expertis sine ente, non propterea hoc erit de illius essentia logica, seu rationis: item ens fictitium ac solius rationis neutiquam cognosci potest, nisi cognito ente reali, & ad instar illius: nihilominus haud est realiter ens reale ac positivum, ne dum ratione nostra: à fortiori ergo connexio illa in cognoscendo differentia simpliciter simplicis & entis, nullam utriusque identitatem quidditatiuam, nullam indistinctionem rationis arguet.

111 Decimumseptimum argumentum. Differentia illa occulta non est indivisibilis & simplex, sed in quavis re infinities multiplex virtualiter, seu ratione ratiocinata: quidni ergo inter tot formalitates gradum entis quidditatiue includat? Respondeo, in sententia eorum, qui alios quosvis gradus logicos seu metaphysicos nominibus notos suis indivisibiles ac numero finitos in quavis re statuunt, id ipsum dicendum esse de differentis innominatis: aliud enim est nomine, aliud numero carere. Si qui vero nobiscum tueri velint infinitatem graduum ubilibet, ij omnium & singularum rerum differentias etiam innominatas infinities diuisibiles esse, tenentur propugnare: plures enim differentiae sunt, quarum nomina nos latet, quam quas nominare possumus, ut in ceteris etiam rebus accidit: haec igitur posteriores, si sunt numero infinitae, quidni & illae priores?

112 Postremum argumentum est, nos denique post longas ambages recidere in sententiam Scoti supra c. 3. impugnata: ea namque erat, differentias ultimas ab ente minimè transcendere: qui nobis etiam nihil haecenus magis familiare fuisse videtur, quam hoc ipsum. Imò vero nihil minus: siquidem Scotus differentias ultimas, nominatas illas quidem, docet entis formaliter expertes esse, ut constat ex variis eius interpretationis superius adductis: nos autem differentias ultimas solum innominatas, nullas vero nominum compotes, ab ente transcendere hucusque docuimus: porro eiusmodi differentias appellauimus ultimas, non in vltimo sensu, qui Scoti solent attribui; sed quia omnis conceptus diuidi potest in duos, alterum completum, & nomine suo notatum notumque, alterum incompletum & nomine vacuum; quorum ille, quoniam prior quoad nos est, seu manifestior, ob id conceptus rei non vltimus dici debet, hic vero, quoniam quoad nos est posterior, idcirco rei differentia vltima appellari debet quodammodo, quantumvis alioqui infinitas formalitates inuoluat. Superius quoque c. 2. explicauimus alia plura, in quibus à Scoti diffidimus: sed bene est, quod etiam in non paucis tantus Doctor nobis faueat, atque patrocinetur: cuius tamen nostrumque dissensio & etiam consensus clarius ut patere, & nulla foret ambiguitatis, nulla praesentis

calumniae, quam subodorati sumus, occasio, data opera aliquid semper ei addidimus voci, unde nunc impetitur, atque differentias, de quibus lis est, non solum ultimas, sed vna innominatas, aut simpliciter simplices appellauimus.

Haecenus tertia nostrae opinionis pars: Cetera 113 comprehendunt modum, quo differentias innominatas, & expertes entis, ab eo distingui volumus, necnon illum reprehendunt, quo alij talem distinctionem, & coniunctam cum ea non transcendentiam entis explicant. Quocirca, uti ad utrumque probandum argumenta ultro citroque adduci solita, quia praesentis loci non sunt, consulo omisimus, ita etiam quae in utriusque probationem afferri possent, alio transferenda, quoniam non magis huius sunt loci, censuimus.

CAPVT. IX.

Quaedam alia opinio media de transcendentia velut probabilis proponitur, ac defenditur.

114 Haecenus medio veluti tramite inter alios auctores incessimus, & non omnes differentias transcendendi quidditatiue ac formaliter ab ente, nec omnes ab eo transcendendi, sed nominatas tali transcendentiae obnoxias & innominatas eius immunes esse, statuimus. Modo alium etiam transcendentiae modum cum aliquo non transcendente coniunctum, eumque magis operosum & difficilem, quoniam videlicet est entis non respectu aliarum, aliarumque differentiarum, ut hucusque, sed respectu vnius & eiusdem, aggredimur. Quocirca pro eius intelligentia & probatione, nonnulla sunt praemittenda.

115 Quorum primum est, in quacunque re quantumlibet realiter vna & indivisibili, esse tamen infinitas formalitates virtualiter seu ratione ratiocinata distinctas. Quemadmodum enim negationes seu carentiae inter entia realia & rationis media sunt, ita quoque distinctio virtualis inter reale & rationis solum ratiocinantis & extrinsecæ medium locum obtinet, si qua datur, ut plerique putant, eiusmodi distinctio rationis ratiocinantis. Atqui negationes & carentiae, tam in Deo quam in creatura quavis, iuxta aduersarios etiam sunt infinitae, veluti cum materia prima caret innumerabilibus formis substantialibus, & Deus infinitis decretis liberis, quae pro arbitrio suo poterat habere; tamen si alia ex parte infinita entia realiter distincta, nequeant saltem naturaliter reperiri: quidni ergo distinctio virtualis siue media infinities multiplex possit esse? quidni Deum & creaturam quamvis in formalitates infinitas dissiccare? tamen si distinctio realis, ac determinata partium infinities multiplex non possit in ullam prorsus rem conuenire.

116 Rursus in intellectu diuino summè simplici sunt tamen infiniti actus scientiae liberae inuicem virtualiter distincti, quibus nimirum infinitas carentias rerum, quas non produxit, cognoscit, necnon scientiae mediae quibus infinitos euentus conditionatos assequitur: quemadmodum enim quavis carentia sine alia potest inueniri, & quouis euentus hypotheticus sine alio, ita Deus vnamquamque carentiam sine alia, & quemlibet etiam euentum sine alio poterit cognoscere, & affirmare. Proinde quemadmodum carentiae & euentus conditionati distinguuntur inuicem, ita etiam eorum cognitiones erant in Deo infinities distinctae: at non realiter etiam inadæquate, si prout existimant plerique, nihil extrinsecè ex obliquo includunt: adeoque virtualiter eas distingui oportet. Quapropter